

Sygn. akt VI U 509/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2015 r. w Bydgoszcy

na rozprawie

odwołania: B. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 16 stycznia 2015 r., znak:(...)

w sprawie: B. M.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu B. M. prawo do emerytury od dnia(...)r.,
- 2) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu B. M. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na treść przepisów art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153, poz. 1227) i wskazał, iż ubezpieczony nie spełnia wszystkich wymaganych przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury określonych w przepisach, bowiem nie udokumentował 20 letniego okresu ubezpieczenia.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony B. M., który wniósł o zmianę wydanej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący wskazał, iż pracował również na gospodarstwie rolnym należącym do jego rodziców G. i Z. M., ubezpieczony wniósł o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 3.01.1963 r. do 17.09.1976 r.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Nadto pozwany wskazał, iż nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu pracy w

gospodarstwie rolnym jego rodziców, bowiem w jego ocenie nie można uznać by ubezpieczony po amputacji kończyny dolnej mógł stale i w pełnym wymiarze wykonywać prace w gospodarstwie rodziców.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony B. M. (urodzony w dniu (...)) w dniu 13.11.2014 roku złożył w pozwanym organie rentowym wniosek o emeryturę. Ubezpieczony udowodnił łącznie okres ubezpieczenia w wymiarze 11 lat, 11 miesięcy i 22 dni.

-okoliczności bezsporne

Ubezpieczony ukończył szkołę podstawową w 1960 r. W 1961 r. ubezpieczony stracił nogę. Amputacja do połowy uda spowodowana była uderzeniem w kolano podczas jazdy na ciągniku. Rodzice ubezpieczonego G. i Z. M. prowadzili gospodarstwo rolne o powierzchni około 12 ha. W gospodarstwie pracował ojciec ubezpieczonego, jego matka i ubezpieczony. W 1960 roku ojciec ubezpieczonego kupił ciągnik i od tego momentu ubezpieczony jeździł na ciągniku. Ubezpieczony ma czterech braci - J. M. (1) (rocznik 1947), J. (rocznik 1949), J. (rocznik 1954 r.) i A. (rocznik 1951). J. M. (1) w wieku 10 lat zamieszkał z dziadkami w J. i nie był w gospodarstwie a J. M. (2) do ukończenia szkoły podstawowej był w gospodarstwie, pozostali bracia do ukończenia szkoły podstawowej mieszkali w tym gospodarstwie. J. M. (2) w 1965 r. rozpoczął pracę w B. a A. M. po ukończeniu 18 lat wyprowadził się z domu.

Po amputacji nogi przez pierwsze pół roku z protezą ubezpieczony pracował w gospodarstwie , ale nie w pełnym zakresie. Od 1963 r. ubezpieczony wykonywał już wszystkie prace w gospodarstwie. Obsługiwał siewnik i ciągnik, wykonywał wszystkie prace przy inwentarzu, przy wyrzucaniu obornika , przy dojeniu krów i pojeniu bydła. Ojciec ubezpieczonego zmarł (...), ale od 1970 r. już nie pracował w gospodarstwie. Ubezpieczony pracował nie mniej niż 8 godzin dziennie a w okresie żniw i prac polowych znacznie dłużej. Ubezpieczony mieszkał w gospodarstwie i prowadził z rodzicami wspólne gospodarstwo domowe.

- dowód: zeznania świadków: J. G. i R. S.- zapis protokołu rozprawy-k.29, zeznania świadków A. M. i J. M. (1) oraz zeznania ubezpieczonego - zapis protokołu rozprawy-k.38

Przedstawione dowody były podstawą powyższego stanu faktycznego, ponieważ nie zawierają sprzeczności, wzajemnie się uzupełniają, tworzą spójną logiczną całość, ich wiarygodność nie została zakwestionowana przez organ rentowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią przepisu art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153, poz. 1227) Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 pkt 2, przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn.

Kwestią sporną w przedmiotowej sprawie było uwzględnienie okresu zatrudnienia powoda w gospodarstwie rolnym rodziców przy ustaleniu uprawnień do emerytury, bowiem wszystkie pozostałe przesłanki zostały przez powoda spełnione.

Zgodnie z treścią przepisu art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,

2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,

3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W doktrynie i orzecznictwie wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 roku przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. (tak też wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 OSA 1998, z. 4, poz. 15 i wyrok SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473) W powyższych orzeczeniach kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi, co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego.

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki wymagane do uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym przy ustaleniu prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 28 ustawy emerytalno – rentowej.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań świadków i ubezpieczonego wskazuje jednoznacznie, iż w okresie od dnia 3.01.1963 r. do 17.09.1976 r. ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, położonym w miejscowości J.. Wykonywanie czynności rolniczych przez ubezpieczonego mieści się w definicji legalnej „domownika” zawartej w treści przepisu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, bowiem ubezpieczony jako zstępny zamieszkiwał na terenie gospodarstwa rolnego rolnika, pracował w tym gospodarstwie i nie był z nim związany stosunkiem pracy.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków J. G., R. S., A. M., J. M. (1) oraz zeznaniom ubezpieczonego na okoliczność świadczonej przez odwołującego pracy w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Zeznania te były logiczne, spójne, konsekwentne i brak było, zatem podstaw by pozbawić je wiarygodności.

Sąd Okręgowy biorąc pod uwagę wielkość gospodarstwa rolnego, ilość hodowanych na nim zwierząt oraz rodzaj czynności wykonywanych przez ubezpieczonego ustalił, iż praca wykonywana przez niego na terenie gospodarstwa rolnego miała charakter stały, zajmujący minimum 4 godziny dziennie. Należy jednak zważyć, iż okres pracy w gospodarstwie rolnym lub okres prowadzenia gospodarstwa rolnego z mocy art. 10 ustawy o emeryturach i rentach może być uwzględniany przy ocenie prawa do emerytury (analogicznie świadczenia przedemerytalnego) oraz przy obliczaniu jej wysokości jedynie wówczas, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury i tylko w zakresie niezbędnym do jej przyznania.

Ubezpieczony udowodnił przed pozwanym organem rentowym łączny okres ubezpieczenia w wymiarze 11 lat, 11 miesięcy i 22 dni, tak, więc okres brakujący do nabycia przez ubezpieczonego uprawnień do emerytury wynosi 8 lat i 8 dni.

Sąd Okręgowy zaliczył, więc ubezpieczonemu sporny okres jako okres uzupełniający do nabycia uprawnień do emerytury na podstawie przepisu art. 28 ustawy emerytalno- rentowej.

Wobec tego, iż ubezpieczony wraz z okresem zaliczonym przez pozwanego organ rentowy posiada wymagany 20 letni okres ubezpieczenia, Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 477¹⁴ §2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

W punkcie 2 wyroku stwierdzono, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem

organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia, okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W myśl zaś § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) środkiem dowodowym, stwierdzającym okresy zatrudnienia, są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia (ust. 1); jeżeli pracownik ubiega się o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty (ust. 4). Skoro więc w toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony nie przedstawił właściwych dokumentów wystawionych przez pracodawcę, a okresy pracy w warunkach szczególnych udowodnił także m.in. zeznaniami świadka, to organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za wydanie błędnej decyzji odmawiającej prawa do emerytury, albowiem nie mógł przeprowadzić tych właśnie dowodów w trakcie prowadzonego przez siebie postępowania administracyjnego.

SSO Ewa Milczarek